

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

Et alterius inignis viri.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

Et alterius
insignis viri.

Inter centum ferè, anni huius 1609. decursu residuo in Ecclesiam adlectos, memorandus est eminentia dignitatis, & siue latius proferenda Mandarini, quatuorvirum vnus qui eius aulæ cancellarij fuit, & quorum iniussu, nulli possunt ad Regem libelli penetrare. Hic fuit semper literarium, & recti multum amans gaudebat nostrorum consuetudine, sed insinuantes aliquid de religione subtili nihil aliud ferebat, non satis validus ad declinandam vim dogmatis Christiani; nec ad spernendas illecebras Ethnici, moderatè tamen premebat animam Christianis inuensam principiis, Riccio præsertim, animarum immortalitatem asserenti, quam is pertinacissime negabat. Vagnonius vt vni iniret minime suspectam hominis capiendi quæ semè vna belle procederat illicendi ad Christum Literatis, Mathematicam adhibet curiositatem; dono ad illum mittit armillarem spheram, & geographicam terrarum abacum, quæ is tanti fecit vt veniret per se gratias acturus, ac dum manus dilaudat, miraretur inuentum scientiæ duplisis sibi eatenus ignotum. Hic datum sibi aditum occupans Vagnonius, inuentum illud ingenij eleuare; ortum vocare Mathematicæ ludentis; & oblectamenta ingenij; seriis fatigati; attollere alia quorum illi admirabilitas excelssitate argumenti, certarum pondere rationum, & quod præ omnibus interest, salutis sibi asserendæ indubitato præsidio, futura illi esset maior & gratior, si non grauaretur autem iis alterum præbere; de Deo videlicet, de animo eiusque natura, & sine in quem est conditus, de virtute minimè adumbrata, de exceptura vitæ hanc fragilem & breuem, sempiterna beatitudine ac vitæ, in quibus Christiana ingenia contentiones suas deceptorias haud paulò acrius, & diutius acutunt quàm in crepundiis Mathematicorum quæ patùm aut nihil profert quæ sunt ad negotium salutis: non posse virum, vt erat sapientissimum, hæc indifferenter, & cum obuiis curis promiscue habere, nec decere causam Christianam inuictam damnare vel odire; postquam de illa cognouisset, fore in eius arbitrio, rationes illatas non merito æstimare. His, Deo animam Mandarinum, attemperante suscipiuis Vagnonio assensit non inuitus, & Catechismum Riccij quem præoccupatus erroribus ante decurrerat, cæpit tunc sedato animo relegere, suumque capitibus singulis, & probationibus momentum tribuere: accepit & à Vagnonio quatuor eius libros de Deo, de Anima, de Peccato originis, de vita & morte Saluatoris Sinensi stylo elegantissimo, quibus iam liber à præiudicatis affectibus, facile victus est, & expugnatum se Vagnonio dedit. Restabant duo reuellenda, quæ tenacius hominem, communi Sinarum vafania stringebant. Ars vitæ in perpetuum proferenda; & ominatos pro futuris vel inauspicatos agendorum articulos legendi: quod illi vtrumque Vagnonius quam eius noxiam & inane probauit. Sed condicenti iam baptismi sui diem, adfuit ex patria nuncijs, incursionem narrant Iaponensium Piratarum, paternam ab iis eius domum redactam in cineres, cum imaginibus antiquis

antiquis maiorum illustrium, quibus Sinæ nihil ducunt seruântque charius: dolenti iacturam irreparabilem, Nanchinum superuenit, facinorosus Necromantes, promptus propriâ manu vultus omnes auorum ex omni memoria veteri repetitos, ad viuum reddere cum subscriptis eorum nomnibus, quæ arte quadam sua ineffabili indagabat. Mox scelesti circumforanei Mandarinò defertur, & venditur ars: cruda planè, ac potens sollicitatio, sed auxilio minor quo Deus illum obarmavit: reponso Vagnonij, & argumentis doctus pugnare id cum sancta lege, confestim acquieuit, illòsque inde fumosos honores in familiam suam redituros libenter Deo consecrauit: breui postea missò insigni ad Patrem munere illum sibi adsciuit in Magistrum, Remisso Vagnonias Magistri nomine ac dono, Christi effigiem quam optarat, ad eum ferendam cum dedisset; augusto Magistratus sui habitu venerandus processit obuiam, & longè inceptas, fronte humi summissâ corporis proclinationes, crebro iterauit, nec diu exindè baptismum distulit, in quo illi Ioannis impositum nomen, tantùmque animo infusum voluptatis, vt non ambigeret quàm dulci hospite frueretur. Post quæ beneficij vt aiebat incomparabilis gratum Vagnonio animum testaturus, pannos iussit ad eum ferri lectissimos, & pondus argenti non leue, quorum humili reculatione, tum ipsum Patrem, tum Christianam sanctitatem reuerentiùs æstimauit. Euolutis demùm aliquot mensibus, cum ad matris funus domum repeteret, eique Vagnonius aliquamdiù itineris comes, multum suggereret, ne quid in eo celebrando superstitiosum pateretur: vel hinc ait, videto, quantum mihi Christi lex cordi sit, quod hunc diem ad iter propterea legerim, quia illum arioli, & calendarum Sinesium cabulæ, si quem alium in anno, infelicem canebant, & periculosum. Prospero tamen vsus itinere, statim vt patriam attigit, dedit ad patrem literas diligentes quibus ab eo aliquem impetrauit ad propinquos, & ciues diuinis imbuendos. Iam nostra ex duplici ad meridiem statione, Christianos mille censebat Nanciana, & quosdam virtutis exquisitæ. Sciaocensis contra retrò defluebat quoad demum stirpitus interiret, ex implacabili Cantonensium odio in Christi legem, & suspectam semper viciniam Lusitanorum Macaensium de quo erit inferrius agendum, nunc mortem solum Tedeschij perstringo quæ hoc sæculi huius anno nono Sciaocci contigit. Fiuizzani natus Bartholomæus Tedeschius, ditionis Florentinæ agro, Romæ dabat apud nos studiis operam, cum forte incidit vt recens editam legeret, de Indis quibusdam ad idem conuersis Epistolam, vtque erat mente ad motus cælestes docili, exarsit vnâ desiderio illius heroici muneris, & Societatis, inquam anno ante hoc æuum quarto, Nouembris sexto adscriptus est, annisque inde vix quatuor post Philosophiæ decursum in Indias appulit, quas exorauerat à Præposito Aquaiua. Illic sua statim cum ingenio virtus, & circumspèctissima comitas, probarunt illum ad Sinas idoneum, apud quos peracto inter magnos labores septennio obiit. Pri-

O o

118.

Tentatio. &
const magni
Nec phyt

119.

P. Tedeschij
vita. & mors.